Biuletyn Europejski nr 8 (55)/2018*

Spis treści

Informacje **2**

Nowe akty prawne UE **5**

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE **6**

Cudzoziemcy 6

Ochrona środowiska 7

Podatki 7

Rolnictwo i rybołówstwo 8

Zamówienia publiczne 10

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka **11**

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

▪ 1 sierpnia 2018 r. Holandia, jako 21., a 7 sierpnia Malta jako 22. państwo członkowskie UE, przystąpiły do Prokuratury Europejskiej, która ma prowadzić sprawy przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii i oszustwom związanym z VAT. Członkami Prokuratury Europejskiej są już: Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Niemcy, Portugalia, Republika Czeska, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Włochy. Polska nie zamierza przystąpić do tego systemu.

▪ 2 sierpnia 2018 r. SN w składzie 7 sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wydał postanowienie o sygn. III UZP 4/18, w którym sformułował 5 pytań prejudycjalnych do TSUE oraz zawiesił stosowanie art. 111 § 1 i §1a, art. 37 oraz art. 39 ustawy o SN, tj. przepisów określających zasady przechodzenia sędziów SN w stan spoczynku. Sąd postanowił przedstawić TSUE następujące pytania:

„1) Czy art. 19 ust. 1 zdanie 2 w związku z art. 4 ust. 3 zdanie 3 i art. 2 TUE, art. 267 akapit 3 TFUE oraz art. 47 KPP należy interpretować w ten sposób, że do naruszenia zasady nieusuwalności sędziów będącej elementem zasady skutecznej ochrony sądowej oraz zasady państwa prawnego dochodzi w każdym przypadku obniżenia przez ustawodawcę krajowego wieku przejścia w stan spoczynku (wieku emerytalnego) sędziów sądu ostatniej instancji Państwa Członkowskiego (na przykład z 70. lat do 65. lat) i zastosowania nowego niższego wieku emerytalnego do sędziów w służbie czynnej, bez pozostawienia decyzji o skorzystaniu z niższego wieku emerytalnego wyłącznie w gestii zainteresowanego sędziego?

2) Czy art. 19 ust. 1 zdanie 2 w związku z art. 4 ust. 3 zdanie 3 i art. 2 TUE, art. 267 akapit 3 TFUE oraz art. 47 KPP należy interpretować w ten sposób, że naruszona zostaje zasada państwa prawnego oraz standard niezawisłości wymagany dla zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w sprawach unijnych, gdy krajowy ustawodawca z naruszeniem zasady nieusuwalności sędziów obniża zwykły wiek, do którego sędzia sądu ostatniej instancji Państwa Członkowskiego może zajmować stanowisko sędziowskie z 70. lat do 65. lat, uzależniając możliwość dalszego zajmowania tego stanowiska od uznaniowej zgody organu władzy wykonawczej?

3) Czy art. 2 w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U.UE. Polskie wydanie specjalne Rozdział 05, Tom 04, s. 79) należy interpretować w ten sposób, że dyskryminacją ze względu na wiek jest obniżenie wieku przejścia w stan spoczynku (wieku emerytalnego) sędziów sądu ostatniej instancji Państwa Członkowskiego oraz uzależnienie możliwości dalszego zajmowania stanowiska sędziowskiego przez dotychczasowego sędziego tego sądu, który osiągnął nowy niższy wiek przejścia w stan spoczynku, od zgody organu władzy wykonawczej?

4) Czy art. 2, art. 9 oraz art. 11 dyrektywy 2000/78 w związku z art. 21 oraz art. 47 KPP należy interpretować w ten sposób, że w przypadku dyskryminacji ze względu na wiek sędziów sądu ostatniej instancji Państwa Członkowskiego, polegającej na obniżeniu wieku przejścia w stan spoczynku (wieku emerytalnego) z dotychczasowych 70. do 65. lat, sąd ten – orzekając w dowolnej sprawie w składzie z udziałem sędziego dotkniętego skutkami takich dyskryminujących przepisów krajowych, który nie wyraził woli skorzystania z nowego wieku emerytalnego – przy rozstrzyganiu kwestii wstępnej dotyczącej składu orzekającego ma obowiązek odmówić zastosowania przepisów krajowych sprzecznych z dyrektywą 2000/78 oraz art. 21 KPP i orzekać nadal z udziałem takiego sędziego, gdy jest to jedyny skuteczny sposób zapewnienia skutecznej ochrony sądowej uprawnień sędziego wynikających z prawa unijnego?

5) Czy art. 19 ust. 1 zdanie 2 w związku z art. 4 ust. 3 zdanie 3 i art. 2 TUE, art. 267 TFUE oraz art. 47 KPP należy interpretować w ten sposób, że państwo prawne należy traktować jako tak fundamentalną wartość Unii Europejskiej, że w przypadku wątpliwości w przedmiocie zgodności z tą wartością oraz wynikającą z niej zasadą skutecznej ochrony sądowej – w zakresie dotyczącym niezależności i niezawisłości sądów oraz orzekających w nich sędziów – przepisów krajowych obniżających wiek przejścia w stan spoczynku (wiek emerytalny) sędziów w sposób opisany w pytaniach nr 1 i 2, sąd krajowy musi mieć uprawnienie do zawieszenia z urzędu stosowania przepisów krajowych godzących w zasadę nieusuwalności sędziów w odniesieniu do wszystkich sędziów objętych zakresem zastosowania tych przepisów?”.

Dokumenty wszczynające postępowanie wpłynęły do TSUE dnia 17 sierpnia

2018 r., sprawie nadano sygnaturę C-537/18.

- 8 sierpnia 2018 r. do TSUE skierowane zostało kolejne pytanie prejudycjalne SN w sprawie z odwołania sędzi SN A.O. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa. Pytanie brzmi:

„Czy art. 47 Karty Praw Podstawowych w związku z art. 9 ust. 1 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U.UE. Polskie wydanie specjalne Rozdział 05, Tom 04, s. 79) należy interpretować w ten sposób, że w przypadku wniesienia do sądu ostatniej instancji Państwa Członkowskiego środka zaskarżenia opartego na zarzucie naruszenia zakazu dyskryminacji ze względu na wiek wobec sędziego tego sądu wraz z wnioskiem o wstrzymanie wykonania zaskarżonego aktu, sąd ten – w celu udzielenie ochrony uprawnieniom wynikającym z prawa unijnego przez zastosowanie środka tymczasowego przewidzianego w prawie krajowym – ma obowiązek odmówić zastosowania przepisów krajowych zastrzegających właściwość w sprawie, w której wniesiono środek zaskarżenia, dla komórki organizacyjnej tego sądu, która nie działa ze względu na niepowołanie orzekających w niej sędziów?”.

Wcześniej takie same pytania skierowane zostały w sprawie sędziów SN M.S. i J.I..

Sąd Najwyższy postanowił wstrzymać wykonanie uchwały: „Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 lipca 2018 r. w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska sędziego Sądu Najwyższego”.

- 14 sierpnia 2018 r. Komisja Europejska ogłosiła, że analiza przez nią przeprowadzona nie rozwiązała wątpliwości, które dotyczą polskiej ustawy o SN i tym samym podjęła kolejny krok ws. ochrony niezależności tego Sądu. Odpowiedź władz Polski nie usatysfakcjonowała Komisji, która uważa, że Polska narusza unijne przepisy w ten sposób, że łamie zasadę niezależności sądownictwa i nieusuwalności sędziów. Tym samym Polska, zdaniem Komisji, nie wypełnia swoich zobowiązań wynikających z art. 19 ust. 1 TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Komisja podjęła decyzję o przesłaniu uzasadnionej opinii w odniesieniu do ustawy, a polski rząd ma miesiąc na dostosowanie się do zaleceń. Dialog na temat praworządności w Polsce prowadzony jest z Komisją od stycznia 2016 r. W grudniu 2017 r.

Komisja skierowała sprawę do Trybunału Sprawiedliwości. W związku z brakiem postępów w pracach na rzecz praworządności uruchomiono potem – pierwszy raz w unijnej historii – procedurę z art. 7. TUE. Praworządność jest jedną ze wspólnych wartości, na których opiera się UE. Jest ona zapisana w art. 2 TUE.

- W opublikowanym 14 sierpnia 2018 r. orzeczeniu Światowa Organizacja Handlu (WTO) odrzuciła większość zarzutów Rosji co do rzekomej niezgodności środków polityki energetycznej UE z zasadami handlu wielostronnego. Panel WTO nie znalazł podstaw do stwierdzenia, że UE w swoim „trzecim pakiecie energetycznym" dyskryminuje rosyjskie usługi transportu rurociągowego, usługodawców lub rosyjski gaz ziemny.

- 16 sierpnia 2018 r. w stanowisku opublikowanym w czwartek na stronie internetowej Zarząd Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ) zaproponował członkom ENCJ zawieszenie członkostwa KRS w związku z tym, że nie spełnia ona wymogów ENCJ dotyczących niezależności od władzy wykonawczej i ustawodawczej. Sprawa będzie rozpatrywana na posiedzeniu plenarnym tej organizacji w dniu 17 września br. w Bukareszcie.

- W sierpniu 2018 r. podjęto decyzję, że Łódź, trzecie pod względem wielkości polskie miasto, otrzyma 411 mln euro z Funduszu Spójności na renowację sieci kolejowej. Projekt – przewidujący również budowę dwóch nowych stacji – ma zostać zrealizowany w ciągu 4 lat.

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Dnia 1 sierpnia 2018 r. weszła w życie umowa o partnerstwie i współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Iraku, z drugiej strony (Dz.Urz. z 2018 r., L nr 207, s. 1, tekst pierwotny Dz. Urz. z 2012 r., L nr 204. s. 20).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cudzoziemcy

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-123/17, Nefiye Yön przeciwko Landeshauptstadt Stuttgart

Odesłanie prejudycjalne – Stowarzyszenie EWG–Turcja – Decyzja nr 2/76 – Artykuł 7 – Klauzula „standstill" – Prawo pobytu członków rodziny pracownika tureckiego – Obowiązek uzyskania wizy przy wjeździe na terytorium państwa członkowskiego

*) Artykuł 7 decyzji nr 2/76 z dnia 20 grudnia 1976 r. wydanej przez Radę Stowarzyszenia powołaną Układem ustanawiającym stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją, podpisanym w dniu 12 września 1963 r. w Ankarze przez Republikę Turcji z jednej strony i przez państwa członkowskie EWG oraz Wspólnotę z drugiej strony, zawartym, zatwierdzonym i ratyfikowanym w imieniu tej ostatniej decyzją Rady 64/732/EWG z dnia 23 grudnia 1963 r., należy interpretować w ten sposób, że przepis prawa krajowego, taki jak będący przedmiotem postępowania głównego, wprowadzony w okresie od 20 grudnia 1976 r. do 30 listopada 1980 r., uzależniający wydanie zezwolenia na pobyt w celu łączenia rodzin obywatelom państw trzecich, którzy są członkami rodziny pracownika tureckiego legalnie zamieszkującego w danym państwie członkowskim, od uzyskania przez tych obywateli, przed wjazdem na terytorium krajowe, wizy w celu wspomnianego łączenia rodzin, stanowi „nowe ograniczenie" w rozumieniu tego przepisu. Taki przepis może jednak być uzasadniony względami wchodzącymi w zakres skutecznej kontroli imigracji i zarządzania przepływami migracyjnymi, lecz może zostać dopuszczony jedynie pod warunkiem, że jego szczegółowe zasady wykonania nie wykraczają poza to, co jest niezbędne dla osiągnięcia zamierzonego celu, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego.

Ochrona środowiska

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-329/17, Gerhard Prenninger i inni przeciwko Oberösterreichische Landesregierung

Odesłanie prejudycjalne – Środowisko naturalne – Dyrektywa 2011/92/UE – Ocena skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia na środowisko naturalne – Załącznik II – Punkt 1 lit. d) – Pojęcie „wycinania lasów w celu zamiany przeznaczenia gruntów" – Wyrąb przesieki związany z budową i eksploatacją napowietrznej linii energetycznej

*) Punkt 1 lit. d) załącznika II do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne należy interpretować w ten sposób, że w zakres pojęcia „wycinania lasów w celu zamiany przeznaczenia gruntów" w rozumieniu tego przepisu wchodzi wyrąb przesieki taki jak w postępowaniu głównym, dla celów przeprowadzenia linii energetycznej i przez okres jej legalnego istnienia.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-475/17, Viking Motors AS i inni przeciwko Tallinna linn, Maksu- ja Tolliamet

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Wspólny system podatku od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 401 – Podatki krajowe, które mogą zostać uznane za podatki obrotowe – Zakaz – Pojęcie „podatku obrotowego" – Podatek lokalny od sprzedaży – Zasadnicze cechy charakterystyczne VAT – Brak

*) Artykuł 401 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on utrzymaniu lub wprowadzeniu podatku takiego jak rozpatrywany w postępowaniu głównym podatek od sprzedaży.

*) Podatek taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym podatek od sprzedaży nie może zostać uznany za mający charakter podatku obrotowego w rozumieniu art. 401 dyrektywy VAT.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-16/17, TGE Gas Engineering GmbH – Sucursal em Portugal przeciwko Autoridade Tributária e Aduaneira

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Odliczenie podatku naliczonego – Powstanie i zakres prawa do odliczenia podatku

*) Artykuły 167 i 168 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu od wartości dodanej, zmienionej dyrektywą Rady 2010/45/UE z dnia 13 lipca 2010 r., oraz zasadę neutralności należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one temu, aby organ podatkowy państwa członkowskiego uznał, iż spółka, która ma swoją siedzibę w innym państwie członkowskim, oraz posiadany przez nią w pierwszym z tych państw oddział stanowią dwóch odrębnych podatników, z tego powodu, że każdy z tych podmiotów ma inny numer identyfikacji podatkowej, oraz aby organ ten odmówił z tego powodu oddziałowi prawa do odliczenia podatku od wartości dodanej (VAT) na podstawie not debetowych wystawionych przez zgrupowanie interesów gospodarczych, którego członkiem jest wspomniana spółka, a nie jej oddział.

Rolnictwo i rybołówstwo

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-435/17, Argo Kalda Mardi talu przeciwko Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA)

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna polityka rolna – Płatności bezpośrednie – Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013 – Artykuły 93 i 94 – Załącznik II – Wzajemna zgodność – Dobra kultura rolna zgodna z ochroną środowiska – Wymogi minimalne – Wprowadzenie

w życie przez państwo członkowskie – Obowiązek zachowania „zabytkowych mogił" – Zakres

*) Artykuł 93 ust. 1 i art. 94 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 oraz załącznik II do niego należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwiają się temu, by państwo członkowskie nakładało w postaci normy dotyczącej dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, o której mowa w tym załączniku II, obowiązek zachowania na użytkach rolnych mogił oznaczonych kamieniami, których przemieszczenie prowadzi do naruszenia takiej normy, a w konsekwencji do obniżenia płatności należnych danemu rolnikowi.

*) Artykuł 72 ust. 1 lit. a), art. 91 ust. 1 i 2, art. 93 ust. 1 i art. 94 rozporządzenia nr 1306/2013, a także art. 4 ust. 1 lit. b) c) i e) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 należy interpretować w ten sposób, że obowiązki w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, przewidziane w rozporządzeniu nr 1306/2013, powinny być przestrzegane na całym gospodarstwie rolnym, a nie jedynie na użytkach rolnych, w odniesieniu do których złożono konkretnie wniosek o wsparcie.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-59/17, Château du Grand Bois SCI przeciwko Etablissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

Odesłanie prejudycjalne – Rolnictwo – Rynek wina – Rozporządzenie (WE) nr 555/2008 – Pomoc na restrukturyzację i przekształcenie winnic – Niezapowiedziane kontrole na miejscu – Uprawnienia urzędników kontrolujących – Możliwość wejścia urzędników na teren gospodarstwa

rolnego bez uzyskania uprzedniej zgody plantatora

*) Artykuły 76, 78 i 81 rozporządzenia Komisji (WE) nr 555/2008 z dnia 27 czerwca 2008 r. ustanawiającego szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w sprawie wspólnej organizacji rynku wina w odniesieniu do programów wsparcia, handlu z krajami trzecimi, potencjału produkcyjnego oraz kontroli w sektorze wina należy interpretować w ten sposób, że nie upoważniają one urzędników przeprowadzających kontrolę na miejscu do wstępu na teren gospodarstwa rolnego bez uzyskania zgody plantatora.

Zamówienia publiczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-300/17, Hochtief AG przeciwko Budapest Főváros Önkormányzata

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne – Procedury odwoławcze – Dyrektywa 89/665/WE – Powództwo o odszkodowanie – Artykuł 2 ust. 6 – Uregulowanie krajowe uzależniające dopuszczalność powództwa o odszkodowanie od uprzedniego i ostatecznego stwierdzenia niezgodności z prawem decyzji instytucji zamawiającej leżącej u podstaw podnoszonej szkody – Skarga o stwierdzenie nieważności – Przedsądowe odwołanie złożone przed komisją arbitrażową – Kontrola sądowa decyzji komisji arbitrażowej – Uregulowanie krajowe wykluczające przedstawienie zarzutów niepodniesionych przed komisją arbitrażową – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 47 – Prawo do skutecznej ochrony sądowej – Zasady skuteczności i równoważności

*) Artykuł 2 ust. 6 dyrektywy Rady 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE z dnia 26 lutego 2014 r., należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie obowiązywaniu

krajowego uregulowania proceduralnego, takiego jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które uzależnia możliwość dochodzenia roszczenia cywilnego, opartego na naruszeniu przepisów dotyczących zamówień publicznych i postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, od spełnienia przesłanki, by komisja arbitrażowa w drodze ostatecznej decyzji lub – w ramach kontroli sądowej decyzji owej komisji arbitrażowej – sąd w drodze prawomocnego orzeczenia stwierdziły, że nastąpiło naruszenie tych przepisów.

*) Prawo Unii, a w szczególności art. 1 ust. 1 i 3 dyrektywy 89/665, zmienionej dyrektywą 2014/23, w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, należy interpretować w ten sposób, że w przypadku powództwa o odszkodowanie prawo to nie stoi na przeszkodzie krajowemu przepisowi proceduralnemu takiemu jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, który ogranicza kontrolę sądową decyzji wydanej przez komisję arbitrażową, zobowiązaną do kontroli w pierwszej instancji decyzji przyjętych przez instytucje zamawiające w ramach postępowań o udzielanie zamówień publicznych, do zbadania jedynie zarzutów podniesionych przed tą komisją.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Izba) z dnia 17 lipca 2017 r. w sprawie *Ronald Vermeulen przeciwko Belgii* (skarga nr 5475/06)

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC – prawo dostępu do sądu – decyzja o niedopuszczalności odwołania w sytuacji, gdy przyczyną utraty legitymacji była długość postępowania przed organem wydającym ową decyzję

Skarżący Ronald Vermeulen to obywatel Holandii, który w momencie powstania sporu administracyjnego z jego udziałem był obywatelem Belgii. Skarżący przystąpił do egzaminu w ramach konkursu na stanowisko w służbie cywilnej

w 2000 r. Po uzyskaniu informacji, że nie zdał egzaminu ustnego, złożył wniosek o zawieszenie wykonania decyzji oraz odwołał się od niej, wnosząc o jej uchylenie. Rada Stanu (*Conseil d'État*), jedyny organ sądowy właściwy do rozpoznania sprawy, uznała w 2005 r. skargę za niedopuszczalną. Rada Stanu argumentowała, że w tym czasie, tj. w 2002 r., uprawomocniły się wyniki kandydatów, którzy zdali, lista rezerwowa wygasła, a tym samym skarżący utracił legitymację do wniesienia skargi.

W skardze do ETPC skarżący powoływał się na art. 6 ust. 1 EKPC, zarzucając *Conseil d'État* błędną wykładnię prawa i brak możliwości odwołania się od decyzji.

Trybunał zauważył, że odwołanie oraz wniosek skarżącego o zawieszenie wykonania decyzji zostały złożone do *Conseil d'État*, kiedy lista rezerwowa była jeszcze ważna. Dlatego w chwili orzekania skarżący miał legitymację, a przyczyną jej utraty była długość postępowania przed samą *Conseil d'État* – wniosek o zawieszenie wykonania decyzji nie został bowiem rozpoznany przez 10 miesięcy, a odwołanie przez 3,5 roku. Trybunał stwierdził, że *Conseil d'État* nie odniosła się do tego, jak długość postępowania przed nią mogła przyczynić się do utraty legitymacji przez skarżącego, a decyzja o niedopuszczalności odwołania naruszyła istotę jego prawa dostępu do sądu oraz nie była proporcjonalna z zasadą właściwego wymiaru sprawiedliwości. Na tych podstawach Trybunał uznał, że naruszono art. 6 ust. 1 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie *Dridi przeciwko Republice Federalnej Niemiec* (skarga nr 35778/11)

Naruszenie art. 6 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 3 lit. b i c EKPC – prawo do rzetelnego procesu sądowego – brak odpowiedniego czasu i możliwości do przygotowania obrony – naruszenie prawa do bronienia się przez ustanowionego obrońcę

Skarżący, obywatel Hiszpanii mieszkający w Cadiz, w 2009 r. został oskarżony w procesie o napaść i skazany na 40 dni grzywny w wysokości 25 euro dziennie przez sąd rejonowy w Hamburgu. Sąd ten zgodził się na wniosek o ustanowienie obrońcy, który miesiąc później wycofał sąd rejonowy. Wniosek obrońcy o możliwość zwolnienia jego klienta z obowiązku stawienia się przed sądem osobiście podczas rozprawy apelacyjnej

został odrzucony. Sąd rejonowy wyznaczył datę rozprawy na 13 maja 2018 r., została ona oficjalnie opublikowana na wokandzie, ponieważ oskarżony mieszkał w Hiszpanii. Sąd odwoławczy po rozpatrzeniu sprawy uchylił postanowienie sądu rejonowego w sprawie odwołania obrońcy oraz wyznaczył datę rozprawy na dzień następny. Na wniosek obrońcy dokumentacja została mu udostępniona rano w dniu rozprawy, gdyż niemożliwe było przesłanie dokumentacji za pomocą faksu. Sąd odwoławczy nie przychylił się także do wniosku obrońcy o odroczenie rozprawy z uwagi na brak możliwości stawiennictwa w sądzie wyznaczonego dnia. Postanowieniem sądu odwoławczego wniosek o odroczenie został odrzucony, ponieważ obrońca nie stawił się na wezwanie sądu. Jednocześnie sąd odrzucił apelację, gdyż oskarżony nie stawił się na rozprawie. Sąd odwoławczy również odrzucił wniosek o przywrócenie *statusu quo ante*. Federalny Sąd Konstytucyjny także odrzucił skargę.

W skardze do ETPC skarżący podniósł zarzut naruszenia art. 6 ust. 1 i ust. 3 lit. c EKPC, ponieważ wezwanie do sądu zostało ogłoszone publicznie, a nie wysłane na jego adres, co powinno nastąpić zgodnie z art. 5 Europejskiej Konwencji o wzajemnej pomocy w sprawach karnych. Strona skarżąca zarzuciła również naruszenie art. 6 ust. 1 oraz ust. 3 lit. b i c EKPC, ponieważ rozprawa przed sądem rejonowym nie została odroczona. Według skarżącego jego obrońca nie miał dostępu do akt sprawy oraz nie miał wystarczająco dużo czasu na przygotowanie skutecznej obrony.

Rząd Republiki Niemiec, po uprzedniej notyfikacji Trybunału o wniesieniu skargi, złożył wniosek o wykreślenie skargi pokrzywdzonego na podstawie art. 37 ust. 1 EKPC. Rząd uznał, że prawa skarżącego zawarte w art. 6 ust. 1 oraz ust. 3 lit. b i c EKPC zostały naruszone i zaproponował odszkodowanie. Skarżący odrzucił propozycję rządu, gdyż jego celem było doprowadzenie do ponownego rozpatrzenia sprawy.

Przede wszystkim Trybunał stwierdził, że skarga jest dopuszczalna. Orzekł, że niemożliwe jest wykreślenie sprawy z rejestru sądowego na podstawie art. 37 ust. 1 EKPC, ponieważ odpowiednią rekompensatą jest, jeśli pokrzywdzony zażąda ponownego rozpatrzenia sprawy (por. sprawę *Moreira Ferreira przeciwko Portugalii*, skarga nr 19876/12, pkt 50–52). Trybunał zgodził się ze skarżącym, że niemożliwe byłoby zapewnienie takiej rekompensaty w sytuacji, w której Trybunał wykreśliłby sprawę z rejestru, ponieważ ani prawo niemieckie, ani

orzecznictwo niemieckich sądów nie gwarantują ponownego rozpatrzenia sprawy.

Trybunał uznał skargę za zasadną w zakresie pierwszego zarzutu – naruszenia art. 6 ust 1 oraz ust. 3 lit. c EKPC. Orzekł, że działania niemieckiego wymiaru sprawiedliwości naruszyły wskazane przepisy Konwencji. Trybunał podkreślił, że wezwanie do stawienia się na rozprawie nie było dostarczone do skarżącego oraz nie był on poinformowany o pojawieniu się sprawy na wokandzie. Ponadto, skarżący nie był reprezentowany przez swojego obrońcę, który został poinformowany o dacie rozprawy dzień przed jej rozpoczęciem i jego wniosek o odroczenie został odrzucony. W świetle postawionych argumentów, Trybunał orzekł pogwałcenie art. 6 ust.1 oraz ust. 3 lit. c EKPC.

Trybunał uznał skargę za zasadną również w zakresie drugiego zarzutu – naruszenia art. 6 ust. 1 oraz ust. 3 lit. b i c EKPC. W ocenie ETPC gwarantowane Konwencją prawo do skutecznej obrony i rzetelnego procesu zostały naruszone. Trybunał odniósł się w swoim uzasadnieniu do sytuacji obrońcy skarżącego, którego pełnomocnictwo zostało ponownie zaakceptowane dzień przez rozprawą. Istotnym czynnikiem była również notyfikacja o terminie rozprawy, która miała się odbyć następnego dnia. Trybunał zaznaczył, że w tej sytuacji obrońca nie mógł przygotować efektywnej obrony, ponieważ nie miał dostępu do kopii akt oraz jego wniosek o odroczenie rozprawy nie został uwzględniony przez sąd rozpatrujący sprawę.